

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว มีส่วนผลักดันให้ความเป็นอยู่ของคนในสังคมมีวิถีทางในการดำเนินชีวิต เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สังคมถูกครอบงำจากอิทธิพลทางด้านวัตถุ ทำให้ความเห็นอกเห็นใจกัน ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กำลังหดหายไปจากสังคมไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศและมีผลกระทบต่อสังคมมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ความบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้มาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยเสื่อมลงอย่างน่าวิตก หากปล่อยให้ปัญหาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นและดำเนินไปอยู่เช่นนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศชาติในอนาคต การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนของชาติ จึงจำเป็นที่ควร จะดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อช่วยให้คนมีคุณภาพและคุณลักษณะที่สังคมต้องการ

ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ หากคนมีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า โดยนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยมีการกำหนดควิสัยทัศน์ จุดหมายสมรรถนะสำคัญของนักเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และ คิวชีวิค ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงได้กำหนดความมุ่งหมาย ในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 , 5) แม้ในระดับชาติ ได้บัญญัติแนวทางในการจัดการศึกษาให้จัดการเรียนการสอนนั้นให้ผสมผสาน ความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม

ที่ค้ำจุน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา นั่นคือกฎหมายแม่บททางการศึกษาเห็นความสำคัญถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผสมผสานกลมกลืนกันทั้งส่วนที่เป็นสาระความรู้ของแต่ละวิชาและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม เพราะถ้าคนมีแต่ความเก่งแต่ขาดคุณธรรมที่ดีงาม ก็จะเป็นอันตรายต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, 15) นอกจากนี้สำนักงานมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา

อุดมการณ์สำคัญของการจัดศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคม บูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ (สภากาการศึกษา, 2547, 1)

ดังนั้นคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมต่าง ๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งนำไปสร้างคนให้เป็นคนมีคุณภาพสมบูรณ์ แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีนักวิจัยและหน่วยงานทางการศึกษาได้กำหนดและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ได้ เช่น นัยนา วงศ์โสภณ (2546, 103) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยนำหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยไปประยุกต์ใช้สามารถนำเข้าสู่แผนจัดการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ไปสู่การพัฒนา ส่วนสิริรัตน์ เพ็งบุญ (2546, 98) เสนอแนวทางการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมกิจกรรมร่วมแรงร่วมใจ และกิจกรรมไม่ทำดี ใช้กลยุทธ์การศึกษาคู่งาน การมอบหมายงานเป็นกลุ่ม และกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546, 87) ได้เสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่การสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน 7 คุณลักษณะ ได้แก่ มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ รู้จักสามัคคี พึ่งพาอาศัยเกื้อกูล มีจารีตประเพณีดีงาม รักภูมิใจในชาติและท้องถิ่น โดยมีวิธีการเสริมสร้าง คือ 1) สอดแทรกกิจกรรมระหว่างการเรียนการสอนและมุ่งเน้นการใช้กระบวนการ 2) สร้างสถานการณ์และบทบาทสมมุติ 3) การฝึกปฏิบัติ 4) การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของครู 5) การอบรมสั่งสอน 6) การใช้เทคโนโลยีสื่อการเรียนการสอน 7) การรับผิดชอบมีส่วนร่วมต่อสังคมและหน้าที่พลเมืองการเคารพสิทธิผู้อื่น

โรงเรียนทีโอเอวิทยา (เทศบาล 1) เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1,574 คน

พนักงานครู จำนวน 73 คน จากการดำเนินงานที่ผ่านมา การจัดการด้านผู้เรียนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) ไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ประเมินภายนอก รอบที่ 2 เมื่อวันที่ 17-19 มกราคม 2550 พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ค่าเฉลี่ย 2.74 ซึ่งสำนักงานมาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติไม่รับรองคุณภาพมาตรฐานผู้เรียนในข้อนี้ และเหตุปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษา ไม่ได้รับการรับรองในมาตรฐานที่ 1 คือ ผู้เรียนบางส่วนยังขาดระเบียบวินัยด้านการมาโรงเรียน ไม่ทันเช้าแถว เล่นกันในแถวขณะเคารพธงชาติ เดินแถวเข้าห้องวิงแตกแถว เดินแถวรับบริการ อาหารกลางวันไม่เป็นระเบียบ ทั้งขยะไม่เป็นที่ และเดินรับประทานขนมไปด้วย (สำนักรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550 , 24-25)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนให้ทำหน้าที่รองผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารทั่วไป และฝ่ายกิจการนักเรียน มีภารกิจหลักเกี่ยวกับงานพัฒนานักเรียนให้ได้มาตรฐาน เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม เพื่อจะได้ผลิตผลออกมา คือ คุณภาพของนักเรียน เป็นที่ยอมรับ มีคุณภาพเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมกับผู้อำนวยการ สถานศึกษาโรงเรียนสร้างความตระหนักแก่พนักงานครูที่ปฏิบัติการสอนประจำวิชา พนักงานครู รับผิดชอบเป็นครูประจำชั้น นักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนาคุณธรรมจึงให้ความสำคัญ และเห็นความจำเป็นที่จะต้องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ในด้านที่เป็นปัญหา โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาด้านคุณภาพของนักเรียน ในมาตรฐานที่ 1 ที่กำหนดให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งจะเป็นผล ให้นักเรียนมีคุณภาพที่ดีขึ้น เป็นคนดี คนเก่งพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความ รับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของพนักงานครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของพนักงานครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก
2. พนักงานครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างพนักงานครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. ทราบผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
3. ทราบความพึงพอใจของพนักงานครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
4. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ และเป็นแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนที่มีบริบทและสภาพใกล้เคียงกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของนักเรียน 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านระเบียบวินัย 3) ด้านกิจกรรมารยาท 4) ด้านความกตัญญู กตเวที 5) ด้านการประหยัด 6) ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 กลยุทธ์หรือวิธีการที่จะนำมาใช้ในการศึกษาผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งมั่นที่จะแก้ไขพัฒนาตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีกิจกรรมที่จะดำเนินการพัฒนาดังนี้

1.1.1 กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในการรู้จัก สมาทานศีล การปฏิบัติ การนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันจนเกิดศรัทธามุ่งมั่น ที่จะพัฒนาตนเอง

1.1.2 กิจกรรมประกวดมารยาทไทย เป็นการปลูกฝัง และสืบทอดให้นักเรียน ได้เข้าใจในคุณค่าของมารยาทไทย เช่น การกราบ การไหว้ การนั่ง การยืน การเดิน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย และสะท้อนถึงความเป็นไทย ซึ่งในปัจจุบันเยาวชนไทย ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องมารยาทไทย และมีค่านิยมที่ละเลยในการนำมารยาทไทยมาปฏิบัติ ให้ถูกต้องรวมทั้งเพื่อสร้างให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ ได้มีความรักไทย นิยมไทย ใส่ใจสังคม และวัฒนธรรมประจำชาติไทย พร้อมทั้งเพื่อให้เยาวชนได้เห็นคุณค่า และมีค่านิยมที่ดี ต่อมารยาทไทยอีกด้วย

1.1.3 กิจกรรมอบรมหน้าเสาธงคอนเข้าเป็นประจำทุกวัน โดยผู้บริหาร โรงเรียน พนักงานครูและตัวแทนจากชุมชน ฝึกให้นักเรียนทำสมาธิ อบรมชี้แจงนักเรียนก่อนเข้าห้องเรียน คอนเข้าทุกวัน โดยพนักงานครูในระดับชั้น

1.1.4 กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมของโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และใช้สิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง

1.2 กรอบความคิดในการวิจัยเพื่อการพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อต้องการทราบผลการพัฒนา คุณภาพนักเรียนโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ช่วงชั้นที่ 2 ให้ได้มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยกำหนดกรอบการพัฒนาจากการประชุมคณะครูโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล) ไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านระเบียบวินัย 3) ด้านกิจกรรมรยาท 4) ด้านความกตัญญูทเวท 5) ด้านการประหยัด 6) ด้านความรับผิดชอบ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนที่โอเอวิทยา(เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 741 คน พนักงานครู ปีการศึกษา 2552 จำนวน 41 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 741 คน รวมสิ้น 1,523 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 383 คน พนักงานครู ช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 16 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 383 คน รวมทั้งสิ้น 782 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยมีกิจกรรม ดังนี้

3.1.1 กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร

3.1.2 กิจกรรมประกวดมารยาทไทย

3.1.3 กิจกรรมอบรมหน้าเสาธงตอนเช้า

3.1.4 กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรม 6 ด้าน

3.2.1 ด้านความซื่อสัตย์

3.2.2 ระเบียบวินัย

3.2.3 กริยามารยาท

3.2.4 ความกตัญญูทเวท

3.2.5 การประหยัด

3.2.6 ความรับผิดชอบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน** หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใน 6 ด้าน ดังนี้

1.1 **ด้านความซื่อสัตย์** หมายถึง การที่นักเรียนมีสำนึกที่คิดต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ

1.2 **ด้านระเบียบวินัย** หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมในการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนด ปฏิบัติตามข้อตกลงของโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมที่นัดหมายตรงต่อเวลา เข้าชั้นเรียนตรงเวลา

1.3 **ด้านกิริยามารยาท** หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสมกับเพศ วัยและสถานที่ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

1.4 **ด้านความกตัญญูกตเวที** หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้คุณค่า ความรู้สึกสำนึกในคุณงามความดี และการกระทำเพื่อแทนคุณของผู้ที่ให้ความช่วยเหลือต่อตนเอง และสังคม ซึ่งผู้ที่มีความเจริญยึดถือปฏิบัติ

1.5 **ด้านการประหยัด** หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมการรู้จักความพอเพียง ใช้จ่ายตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับให้มากที่สุด

1.6 **ด้านความรับผิดชอบ** หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน ด้านการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ปฏิบัติงานด้านการเรียนและงานอื่นเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

2. **ค่านิยมที่พึงประสงค์** หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่มีความเชื่อถือ ปวารณา และปฏิบัติเหมือนกัน คล้ายกันเป็นระยะเวลายาวนาน หรือยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องกันมาจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย โดยคาดหวังว่าถ้าเกิดขึ้นหรือมีขึ้นแล้วสังคมจะสงบสุข

3. **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม** หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมยอมรับและต้องการ ได้แก่ 1) ด้านความซื่อสัตย์ 2) ด้านระเบียบวินัย 3) ด้านกิริยามารยาท 4) ด้านความกตัญญูกตเวที 5) ด้านการประหยัด 6) ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

4. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 383 คน

5. **พนักงานครู** หมายถึง ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาที่ปฏิบัติการสอนนักเรียน ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง

จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 16 คน

6. รองผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียน หมายถึง ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

7. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 383 คน

8. กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร หมายถึง การอบรมพัฒนาจิตนักเรียน โดยฝึกปฏิบัติ ในการรู้จักสมาทานศีล การปฏิบัติสมาธิ การนำหลักธรรมไปประยุกต์ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนเกิดศรัทธามุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง

9. กิจกรรมอบรมนักเรียนวันสุดสัปดาห์ หมายถึง การอบรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์ ด้านระเบียบวินัย ด้านความเมตตากรุณา ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความประหยัด และด้านความรับผิดชอบ

10. กิจกรรมประกวดมารยาทไทย หมายถึง การประกวด การกราบ การไหว้ การนั่ง การยืน การเดิน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย และสะท้อนถึงความเป็นไทยในแต่ละระดับ ช่วงชั้นและระดับโรงเรียน

11. กิจกรรมการสอดแทรกในการสอนรายวิชาต่างๆ หมายถึง พนักงานครูได้ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์ ด้านระเบียบวินัย ด้านความเมตตากรุณา ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความประหยัด และด้านความรับผิดชอบ ในการสอนรายวิชาต่างๆ หรือสอดแทรกในการนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมหรือเนื้อหา

12. กิจกรรมอบรมหน้าเสาธง หมายถึง การอบรมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ตอนเช้าเป็นประจำทุกวัน โดยผู้บริหารโรงเรียน พนักงานครูหรือตัวแทนจากชุมชน อบรมชี้แจงนักเรียนก่อนเข้าห้องเรียนตอนเช้าทุกวัน

13. กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียน โรงเรียนที่โอเอวิทยา (เทศบาล 1) แบ่งกลุ่มครูและนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม โดยการเลือกตั้ง คณะกรรมการร่วมกันรับผิดชอบการดูแล การรักษาความสะอาดห้องเรียน อาคารเรียน และบริเวณโรงเรียน ตลอดจนกิจกรรมกีฬาภายในโรงเรียนด้วย หากจุดใด บริเวณใด วันใด ไม่สะอาด คณะครูและนักเรียนต้องรับผิดชอบ